

Dit concept accountantsverslag is opgesteld onder voorbehoud van afronding van de controle.

De volgende onderdelen van de jaarrekeningcontrole zijn nog in afrondende fase:

- Controle op één van de 57 SiSa-regelingen (SiSa J75);
- Controle aanbestedingsrechtmatigheid;
- Finale review op het jaarrekeningcontroledossier.

CONCEPT ACCOUNTANTSVERSLAG 2024

Gemeente Dordrecht

Aan:

de raad van de gemeente Dordrecht
T.a.v. mevrouw A.E.T. Wepster,
raadsgriffier
Postbus 8
3300 AA DORDRECHT

Rotterdam, 2 juni 2025

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Dordrecht gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2024. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole opgenomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van de gemeente Dordrecht.

Dit concept accountantsverslag hebben we reeds besproken met de portefeuillehouder financiën en de gemeentesecretaris en is ter bespreking tijdens de bijeenkomst met uw auditcommissie op 10 juni 2025.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente Dordrecht bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij vertrouwen er op u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

C.M. (Marc) Steehouwer MSc RA
Partner

F.P. (Arne) Koole MSc RA
Partner

Inhoudsopgave

01

Dashboard
accountantscontrole

02

Uitkomsten
jaarrekeningcontrole

03

Resultaat & financiële
positie

04

Belangrijkste
bevindingen

05

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STATUS VAN DE CONTROLE

We zijn voornemens om een goedkeurende verklaring te verstrekken.

- ▶ De controle is zo goed als afgerond en we zijn voornemens een goedkeurende verklaring te verstrekken. De niet-gecorrigeerde controleverschillen onder de materialiteit.
- ▶ De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedragen respectievelijk € 8.042.000 en € 24.126.000
- ▶ Het jaarverslag, inclusief de opgenomen informatie in de paragraaf bedrijfsvoering, is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden
- ▶ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd en de WNT is correct nageleefd.

BELANGRIJKE BEVINDINGEN

In het kader van getrouwheid hebben we een aantal fouten gerapporteerd die nog moeten worden gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening.

- ▶ Getrouwheid: in het kader van de getrouwheid hebben we 14 controleverschillen geconstateerd met een gesaldeerde impact van € 2,2 miljoen op het saldo van baten en lasten. Hiervan zijn er 12 gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening.
- ▶ Rechtmatigheid: de totale afwijking inzake rechtmatigheid bedraagt € 6,8 miljoen (2023: € 18,8 miljoen). Dit is lager dan de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Onrechtmatigheden zijn met name het gevolg van begrotingsoverschrijdingen van de lasten op programma's (€ 4,4 miljoen) en het niet naleven van Europese aanbestedingsrichtlijnen (€ 2,4 miljoen).

RESULTAAT 2024

De gemeente Dordrecht heeft in 2024 een positief resultaat behaald van € 5,3 miljoen. Het voorspellend vermogen is verbeterd ten opzichte van 2023.

- ▶ Het resultaat van € 5,3 miljoen voor 2024 is € 1,3 miljoen lager dan het begrote resultaat (€ 6,6 miljoen). Het resultaat wijkt ten opzichte van het begrotingstotaal circa 0,2% af.
- ▶ Op meerdere programma's is sprake is van afwijkingen tussen begrote baten en lasten en de daadwerkelijke baten en lasten. Uw raad is hierover geïnformeerd middels de decemberbrief.

(x €1.000)	2024	BEGROTING NA WIJZIGINGEN
Saldo van baten en lasten	€ -18,8	€ -39,3
Mutatie reserves	€ 24,1	€ 45,9
RESULTAAT	€ 5,3	€ 6,6

SAMENWERKING

We hebben een plezierige en constructieve samenwerking met de organisatie ervaren.

- ▶ De jaarrekeningcontrole 2024 heeft in een plezierige en constructieve samenwerking plaatsgevonden. In de afgelopen jaren heeft Dordrecht mooie stappen gezet.
- ▶ Ten aanzien van de VIC zien wij een verbeterslag ten opzichte van voorgaand boekjaar. De VIC haalt wel relatief veel fouten uit de controles die eigenlijk in de 1^e lijn hadden moeten worden voorkomen. De financiële kolom vinden we kwetsbaar.
- ▶ Ten aanzien van de kwaliteit van het balansdossier zien wij een beperkte vooruitgang. Met name ten aanzien van de kwaliteit van onderbouwingen van een aantal balansposten is verbetering nodig om de doorlooptijd van de controle te kunnen verkorten.

AANDACHTSPUNTEN 2025

Wij zien voor de gemeente Dordrecht de volgende aandachtspunten voor 2025.

- ▶ Wij constateren dat de APPA-voorziening van de gemeente niet de aanspraken van alle wethouders bevatten, dit is conform het BBV. Met de invoering van de Wet toekomst pensioenen zal de gemeente echter wel de aanspraken moeten laten "invaren" per 1 januari 2028. Hiervoor zal de gemeente eenmalig moeten bijstorten. De gemeente kan op verschillende manieren nu al een extra bedrag reserveren. Wij adviseren hier in 2025 een standpunt over in te nemen.

UW FINANCIËLE POSITIE

Uw financiële positie is nog goed, langjarige ombuigingen voor structureel meerjarig evenwicht

- ▶ In onze benchmark o.b.v. jaarrekening 2023 en meerjarenbegroting 2025 is sprake van een positieve uitgangspositie. Aandacht is benodigd voor het meerjarig tekort en de structurele exploitatieruimte
- ▶ Langjarig realiseert Dordrecht meer lasten dan baten, waardoor wordt ingeteerd op het eigen vermogen. Een deel hiervan betreft de inzet van de kapitaallastenreserve ter dekking van afschrijvingen
- ▶ Ombuigingspakket wordt als onderdeel van de perspectiefnota 2026 aan de raad voorgelegd
- ▶ Inzet van reserves als tijdelijke dekking zal leiden tot hogere rentelasten en daarmee ook het structureel saldo negatief beïnvloeden.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Onze opdracht en controle

2.2 Strekking controleverklaring

2.3 Aandachtspunten 2025

2.1 Onze opdracht en controle (1)

Het totaal van de ongecorrigeerde controleverschillen blijft onder de grens en derhalve zijn we voornemens een goedkeurende verklaring te verstrekken.

Doel en object van de controle.

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Dordrecht, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

De reikwijdte van onze controle nader toegelicht.

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Strekking van de controleverklaring is goedkeurend.

Het totaal van de ongecorrigeerde controleverschillen blijft onder de grens en derhalve zijn we voornemens een goedkeurende verklaring te verstrekken.

Wij hebben de materialiteit voor de jaarrekening bepaald op € 8.042.000.

De rapporteringstolerantie bedraagt € 402.000.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 8.042.000 (1%).

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 402.000 rapporteren (5% van de goedkeuringstolerantie), alsook afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Het jaarverslag en de jaarrekening van de gemeente Dordrecht zijn verenigbaar.

De jaarstukken 2024 van de gemeente Dordrecht bestaan uit:

- ▶ het jaarverslag 2024 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- ▶ de jaarrekening 2024 (rechtmatigheidsverantwoording, balans met toelichtingen, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden);
- ▶ de inhoudsopgave, algemeen en de bijlagen.

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag is informatie opgenomen over ‘wat hebben we bereikt’, ‘verantwoording over beleid’, ‘wat zijn de indicatoren’ en ‘wat heeft het gekost?’ De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

2.1 Onze opdracht en controle (2)

Wij hebben voor de volgende risico's in onze controle verhoogde aandacht gehad voor de verhoogde risico's die vooral betrekking hebben op schattingsgevoelige en/of complexe posten

De materiële schattingen die onderhevig zijn aan de jaarrekening hebben we gecontroleerd en daaruit hebben we geen bijzonderheden aangetroffen.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2024. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Het college en het management moeten een oordeel vormen over soms ingewikkelde, subjectieve en complexe posities vaak. Dit betekent ook dat college en management inschattingen moet maken ten aanzien van onzekere situaties. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij kunnen ons vinden in de gekozen grondslagen, aangezien deze in overeenstemming zijn met het BBV.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op zowel balansposten als baten en lasten. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening. Wij hebben voor de volgende risico's in onze controle verhoogde aandacht gehad:

- ▶ Het risico van management override of internal controls; dit is het op grond van de controlestandaarden (verplicht) te onderkennen risico dat het management buiten de getroffen beheersingsmaatregelen om invloed zou kunnen of willen uitoefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde uitkomsten;
- ▶ Facturen worden ten onrechte goedgekeurd, omdat de prestatie niet is geleverd of de prijs op de factuur niet overeenkomstig het contract is.
- ▶ Onjuiste waardering van de grondexploitatie Stadswerven. Dit project is een prestigieuze grondexploitatie met een significante omvang. Op grond van deze omstandigheden is sprake van een mogelijk frauderisico ten aanzien van de beïnvloeding van de waardering van deze grondexploitatie teneinde tot een gewenste uitkomst te komen en negatieve publiciteit te vermijden.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Dordrecht.

Op basis van Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de 'Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten' (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Naast de controle van de jaarrekening en natuurlijk advies verrichten wij controleopdrachten, en aan controle gerelateerde opdrachten, met betrekking tot specifieke financiële verantwoordingen, zoals subsidieverantwoordingen.

Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de gemeente Dordrecht uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze boardletter 2024. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

Wij vinden de inschatting van het college v.w.b. het vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar.

Gemeente Dordrecht heeft een goede financiële positie. In generieke zin kunnen gemeenten bij langdurige financiële tekorten een beroep doen op een extra uitkering uit het gemeentefonds. Gemeenten kunnen echter niet failliet gaan. Het gevolg hiervan is dat crediteuren en andere stakeholders nooit benadeeld kunnen worden door een faillissement.

Desalniettemin is de financiële positie vanuit het perspectief van raadsleden van belang en moet het college van burgemeester en wethouders inzicht geven in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen.

2.1 Onze opdracht en controle (3)

Wij hebben vastgesteld dat in 2024 goede stappen zijn gezet op het gebied van frauderisicobeheersing met het actualiseren van de frauderisicoanalyse, wij adviseren u een frauderesponseplan op te stellen en te formaliseren.

Met de invoering van de aangepaste Nederlandse Standaard 700 dienen accountants voor gemeenten in hun controleverklaringen bij jaarrekeningen naast fraude te rapporteren over de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024.

De besprekingen met het management en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de planning van de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie of een risico omtrent het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met verschillende personen binnen de gemeente Dordrecht. Daarnaast nemen wij kennis van de door u opgenomen toelichtingen in de jaarstukken. Het voorkomen en mitigeren van frauderisico's is primair de verantwoordelijkheid van het college en de raad. Daarom hebben wij op diverse momenten met u en uw auditcommissie over dit onderwerp van gedachten gewisseld. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.

Wij hebben vastgesteld dat de gemeente begin 2024 de frauderisicoanalyse heeft geactualiseerd. In overeenstemming met onze boardletter hebben wij het college onderstaande geadviseerd met betrekking tot de frauderisicobeheersing:

- Het opstellen en formaliseren van een frauderesponseplan c.q. deze te integreren in de bestaande frauderisicoanalyse;
- Ten aanzien van corruptie constateren wij dat de relevante maatregelen in processen wel aanwezig zijn, maar dat er geen (centraal) geformaliseerd beleid is ten aanzien van (anti-)corruptiemaatregelen.
- Wij adviseren u daarnaast om jaarlijks het beleid en de bijbehorende frauderisicoanalyse minimaal jaarlijks te agenderen bij het bestuur en de auditcommissie.

Wij hebben specifiek aandacht besteed aan de veronderstelling dat er bij de opbrengstverantwoording frauderisico's bestaan. Wij hebben in onze controleverklaring melding gemaakt van de belangrijkste frauderisico's en hoe wij deze hebben geadresseerd. Tijdens de controle van boekjaar 2024 betroffen dat de risico's zoals beschreven op de vorige pagina.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de frauderisico's verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor materiële fraude(risico's) of vermoedens van materiële fraude(risico's).

2.2 Strekking controleverklaring

Een overzicht van de ongecorrigeerde controleverschillen. Het totaal van de ongecorrigeerde controleverschillen blijft onder de grens en derhalve zijn we voornemens een goedkeurende verklaring te verstrekken.

Strekking van de controleverklaring is goedkeurend.

We zijn voornemens om een goedkeurende verklaring te verstrekken, onder voorbehoud van de nog af te ronden jaarrekeningcontrole en onder voorbehoud van voorgestelde correcties die nog moeten worden verwerkt in de definitieve versie van de jaarrekening. Dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva per 31 december 2024 in overeenstemming met het BBV. De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording geeft een getrouw beeld en de met de raad gemaakte afspraken hierover zijn nageleefd (zie ook verdere uitwerking in [paragraaf 4.1](#)). Wij hebben onderstaande verschillen geconstateerd welke (vooralnog) niet zijn verwerkt in de jaarrekening (onderhanden). Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 402.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

ONGECORRIGEERDE CONTROLEVERSCHILLEN 2024*				
#	Omschrijving	Fouten (in €)	Resultaatimpact (in €)	Verwijzing
1	Grondexploitaties: Dordrecht past de nieuwe systematiek rentetoerekening toe vanaf 2024 (verplicht vanaf 2025), maar past deze toe op een iets andere manier dan commissie BBV heeft voorgeschreven.*	576.000	576.000 V	4.3
2	Geëxtrapoleerde fout inkoopfactuur 2024 die deels betrekking heeft op boekjaar 2025, betreft een factuur van € 55.000 in onze steekproef waarvan de helft betrekking heeft op prestaties die in 2025 worden geleverd. Om deze reden is circa de helft van de factuur ten onrechte in 2024 verantwoord. Geëxtrapoleerd op de totale massa aan inkoopfacturen levert dit een fout op van € 875.000. Gezien de aard van de fout kan deze niet worden gecorrigeerd.	875.000	875.000 V	4.2
TOTAAL		1.451.000	1.451.000 V	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)		8.042.000	24.126.000	
Uitvoeringsmaterialiteit (75% van de materialiteit)		6.032.000	18.094.000	
Rapporteringstolerantie		402.000		

* Gegeven de relatief beperkte omvang en de onduidelijkheid die er op onderdelen in de notitie van de Commissie BBV bestaat, hebben we gezamenlijk geconcludeerd dat het op deze wijze rapporteren het beste is. Nadere toelichting blijkt op [pagina 30](#).

Wij hebben, voor zover mogelijk, het college verzocht om deze controleverschillen te corrigeren. Het college heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij deze verschillen niet heeft verwerkt en dat zij van oordeel is dat deze posten zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Deze verschillen en de analyse van de impact zijn bevestigd in de bevestiging van het college bij de jaarrekening. Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening 2024.

2.2 Strekking controleverklaring

Een overzicht van de gecorrigeerde controleverschillen. Onderstaande voorgestelde correcties zijn verwerkt in de definitieve versie van de jaarrekening.

Onderstaand geven wij u inzicht in de correcties die naar aanleiding van onze controle zijn verwerkt in de jaarrekening. Hoewel het aantal en de omvang van fouten in 2024 zijn afgenomen, zien wij nog verdere ruimte tot verbetering op een aantal specifieke onderdelen. In paragraaf 2.3 van dit verslag gaan wij daar meer concreet op in.

GECORRIGEERDE CONTROLEVERSCHILLEN 2024*				
#	Omschrijving	Fouten (in €)	Resultaatimpact (in €)	Verwijzing
1	Voorzieningen: Een transactie inzake de rioleringsvoorziening was verkeerd geboekt waardoor de rioleringsvoorziening in eerste instantie te hoog was.	604.000	604.000 (V)	4.2
2	Overlopende passiva: Er is sprake van diversen facturen met een factuurdatum 2025 die in 2024 geboekt als crediteur in plaats van overlopend passief. Betreft een balansreclassificatie (geen resultaatimpact).	1.390.000	-	4.2
3	Materiële vaste activa: Baten en lasten projecten MVA: De activering van aangekochte gronden vond plaats via de programmarekening, dit is niet terecht en daarom gecorrigeerd.	10.646.000	-	4.2
4	Uitzettingen (vorderingen): Er vindt jaarlijks een correctie plaats op de af te dragen BTW, deze correctie was echter ten onrechte niet op de schuld in mindering gebracht, maar onder de vorderingen gepresenteerd.	1.365.000	-	4.2
5	Grondexploitaties: Stadswerven - Raming Wervenspark: Voor de inrichting van Wervenspark is een verplichting aangegaan, deze was ten onrechte niet in minder gebracht op de raming.	1.444.000	1.444.000 (V)	4.3
6	Grondexploitaties: Spuiboulevard - Inbrengwaarde gebouwen: De inbrengwaarde van de te slopen gebouwen vanuit de materiële vaste activa bevatte niet alle relevante boekwaarden (bijv. verbouwingen).	3.647.000	3.647.000 (N)	4.3
7	Grondexploitaties: Spuiboulevard - Evenemententerrein: Er was een bedrag gereserveerd voor de verplaatsing van het evenemententerrein. Deze kosten zijn niet volledig toerekenbaar aan de GREX.	571.000	571.000 (V)	4.3
8	Grondexploitaties: Oranjepark - Toekomstige kosten waren niet opgenomen in de grondexploitatie, wat hersteld is in de definitieve grondexploitatie.	400.000	400.000 (N)	NVT
9	Grondexploitaties: Einsteinstraat - Levering gronden: De levering van deze gronden heeft in 2024 plaatsgevonden. Dit was niet als zodanig verwerkt in de grondexploitatie.	717.000	-	NVT
10	Overlopende activa: De balanspositie inzake SiSa-regeling M16 (Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne) was te laag opgenomen. De vordering op het Rijk is hierop verhoogd.	661.000	661.000 (V)	4.2
11	Overlopende passiva: Uit de voortgezette controle blijkt dat er facturen in 2025 zijn binnengekomen die betrekking hebben op 2024, maar ten onrechte (nog) niet in 2024 waren geboekt.	1.050.000	-	4.2
12	Financiële vaste activa: Duurzame waardevermindering (voorziening) op deelneming Dordtse Kil was nog niet doorgevoerd. Nu de (verlieslatende) grondexploitatie door de AVA is vastgesteld, moest dat wel.	2.013.000	2.013.000 (N)	4.2
TOTAAL		24.507.000	2.780.000 N	

2.3 Proces jaarrekeningcontrole 2024

De gemeente Dordrecht heeft op onderdelen in 2024 opnieuw stappen gezet om het jaarrekeningcontroleproces te verbeteren, tegelijkertijd is er op onderdelen beperkte voortgang ten opzichte van voorgaand boekjaar

De gemeente Dordrecht heeft in 2024 diverse stappen gezet om het proces van de jaarrekeningcontrole te verbeteren, met als uiteindelijke doel om de jaarrekeningcontrole effectiever en efficiënter te laten verlopen en de gecontroleerde jaarstukken eerder aan de raad te kunnen aanbieden.

Een belangrijke verbetering constateren wij ten aanzien van het grondbedrijf

De gemeente heeft de grondexploitaties per 1 november 2024 geactualiseerd, zodat de controle op de waardering reeds in december en januari voor een groot deel plaats kon vinden. De actualisatie per 31 december 2024 hebben wij vervolgens in april gecontroleerd. De wijzigingen ten opzichte van de cijfers per 1 november 2024 waren beperkt. Ten aanzien van de onderbouwing van de grondexploitaties zien wij opnieuw verbeteringen ten opzichte van voorgaand boekjaar. Op onderdelen kan de gemeente hier nog winst behalen, met duidelijkere beschrijvingen en betere onderbouwing van bijzonderheden en veranderingen ten opzichte van voorgaand boekjaar. De samenwerking met het grondbedrijf is in dit hele traject ons inziens goed verlopen.

Ten aanzien van de VIC zien wij een verbeterslag ten opzichte van voorgaand boekjaar. De VIC haalt wel relatief veel fouten uit de controles die eigenlijk in de eerste lijn hadden moeten worden voorkomen

De kwaliteit van de VIC is hoger, de dossiers zijn beter opgebouwd en bevatten vaker alle benodigde documentatie om de getrouwheid en de rechtmatigheid van uitgaven en inkomsten te onderbouwen. Daarnaast stellen wij vast dat de VIC meer bevindingen zelf constateert en wij minder aanvullende bevindingen hebben. Ook dit is een indicatie dat de kwaliteit van de VIC-werkzaamheden is verbeterd. Het totale aantal bevindingen is ons inziens relatief hoog. Dit houdt in dat er in de eerste lijn relatief veel fouten worden gemaakt die door de tweede lijn niet (voldoende) worden opgemerkt en gecorrigeerd. Een betere invulling van de eerste en tweede lijn zou de VIC in een betere positie moeten brengen om meer tijd aan advisering te besteden en minder aan ondersteuning van de financiële functie.

Ten aanzien van het proces rondom de jaarrekening en het bijbehorende controledossier heeft de gemeente beperkt stappen voorwaarts gemaakt

Ten aanzien van de onderbouwing van overlopende activa en passiva, voorzieningen en eigen vermogen constateren wij dat de documentatie die hieraan ten grondslag ligt in eerste instantie onvoldoende is. Hierdoor moeten wij veel aanvullende vragen stellen om een oordeel te kunnen geven over de opgenomen boekingen. Daarnaast ontbreekt het in veel gevallen aan een toelichting op de boekingen, waardoor wij relatief veel tijd besteden aan het uitzoeken, navragen en het controleren van (aanvullende) onderbouwingen.

Ten aanzien van de beheersing van de SiSa-regelingen constateren wij voor veel regeling een verbetering ten opzichte van voorgaand boekjaar. De balansposities sluiten beter aan op het achterliggende dossier, waardoor we op dit onderdeel ook minder controleverschillen hebben geconstateerd dan voorgaand boekjaar. Voor de complexere regelingen constateren wij tegelijkertijd dat deze ook dit jaar later zijn opgeleverd dan gepland was, waardoor dit onderdeel van de controle nog onderhanden is. De kwaliteit van de aanlevering van deze meer complexe regelingen is nog voor verbetering vatbaar, wat ook de doorlooptijd nu nadelig heeft beïnvloed.

Overall constateren wij dat met name in de eerste lijn nog winst is te behalen

Dit zou ons inziens voornamelijk bestaan uit het beter onderbouwen en toelichten van memoriaalboekingen op het moment dat deze in de administratie worden opgenomen. Dit voorkomt in het jaarrekeningproces een extra stap om het dossier ten aanzien van de balansposten compleet te maken voor het team dat de jaarrekening voorbereidt. Daarnaast adviseren wij om bijvoorbeeld ten aanzien van de SiSa-verantwoordingen de tussentijdse monitoring te verbeteren, wat versnellend kan werken in het afsluitproces en controleverschillen kan voorkomen. Hiermee ontstaat tegelijkertijd een mogelijkheid om tussentijds te sturen op het tijdig uitnutten van de SiSa-gelden.

2.4 Aandachtspunten 2025

Aanpassing van de materialiteit van 1% naar 2% is een belangrijke wijziging voor 2025. Daarnaast zijn er ontwikkelingen op het gebied van de APPA-voorziening.

Voorziening voor pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers

Met de invoering van het nieuwe pensioenstelsel is besloten dat ook de APPA-pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers in een pensioenfonds ondergebracht moeten worden per 1 januari 2028. Dat betekent dat per die datum de APPA-voorzieningen toereikend moeten zijn. Een algemeen aandachtspunt betreft het opnemen van het partnerpensioen in deze APPA-voorziening. Gemeente Dordrecht heeft de APPA-voorziening inclusief het partnerpensioen berekend.

Op het moment van overdracht per 1 januari 2028 kunnen er ten gevolge van schommelingen in de rekenrente mogelijke tekorten ontstaan. Een lagere rekenrente in het laatste jaar voor de overdracht kan een aanzienlijk gevolg hebben. Eind oktober 2024 heeft de commissie BBV in een Q&A aangegeven dat er géén vrijstelling mogelijk is voor een verplichte vrijval van de APPA-voorziening. Een alternatief in de verslaggevingsvoorschriften van het BBV is dat de voorziening tegen nominale waarde kan worden verantwoord. Dit heeft als gevolg dat rente-effecten géén rol meer spelen en de middelen voor de berekende nominale verplichting in de voorziening zijn opgenomen. Indien een decentrale overheid verandert in de keuze (wel of geen rekening houden met de rentecomponent) is dat wel een stelselwijziging die als zodanig moet worden verwerkt middels onder andere een raadsbesluit en/of een begrotingswijziging.

Het voordeel van de verantwoording van de voorziening tegen nominale waarde is dat de voorziening niet meer gevoelig is voor de (ontwikkeling van de) rekenrente tot het moment van de kapitaaloverdracht naar het ABP. Een nadeel van deze optie is dat de voorziening mogelijk moet worden opgehoogd. Daarnaast betreft het een stelselwijziging die als zodanig moet worden verwerkt. Deze optie heeft dus extra administratieve gevolgen. Wij hebben begrepen dat u vooralsnog geen keuze gemaakt heeft de APPA-voorziening tegen nominale waarde of op contante waarde te verantwoorden.

Om de gevolgen van de overgang voor provincies, gemeenten en waterschappen in te schatten, wordt een onderzoek gestart. Het betreft een gezamenlijk onderzoek van het ministerie van BZK, IPO, VNG en Unie van Waterschappen. Het onderzoek richt zich op de omvang van de al opgebouwde APPA-aanspraken, de toekomstige premie en de al beschikbare middelen. Aan de hand van deze gegevens worden de financiële gevolgen voor afzonderlijke provincies, gemeenten, waterschappen en het Rijk ingeschat. Deze inschatting wordt vervolgens teruggekoppeld aan de decentrale overheden om een indicatie te krijgen van de mogelijke financiële gevolgen in 2027, het jaar voordat de overgang ingaat.

Wij constateren dat de gemeente Dordrecht voor circa 20 wethouders, met een recht op een uitkering, op dit moment geen APPA-voorziening heeft opgenomen. Dit betreffen ex-wethouders waarvoor de aanspraken zijn ontstaan vóór de invoering van het BBV. De totale aanspraken van deze ex-wethouders bedragen circa € 2,5 miljoen. De uitkeringen van deze ex-wethouders, voorzover sprake is van ingegane pensioen, worden jaarlijks vanuit de exploitatie gefinancierd.

Daarnaast loopt de gemeente overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico voor de zittende wethouders. De risico's per wethouder zijn omvangrijk en tellen op tot een bedrag van respectievelijk € 5,1 miljoen en € 14,3 miljoen. Deze financiële risico's zijn niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. Wij adviseren u te beoordelen in hoeverre het wenselijk is om voor deze risico's een verzekering af te sluiten ter dekking van de risico's die de gemeente loopt.

Aanpassing materialiteit naar 2% voor 2025

Vanaf boekjaar 2025 wordt de wettelijke controlegrens voor de accountant verhoogd van 1% naar 2%. Deze wijziging betreft tevens de samenvoeging van de controlegrens van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden tot een norm van 2%. Wij adviseren u uw controleprotocol voor de accountantscontrole hierop aan te passen. In aansluiting hierop zal de verantwoordingsgrens dan maximaal 2% dienen te bedragen (zie ook [paragraaf 4.1](#)), wat bij Dordrecht nu ook al het geval is.

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Resultaat per programma

3.2 Weerstandsvermogen en ratio's

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

3.1 Resultaat per programma

Het resultaat 2024 wijkt ongeveer 0,2% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% te verwachten, het begrotingsproces is verbeterd.

Realisatie vs. gewijzigde begroting

Het resultaat 2024 van de gemeente Dordrecht is € 1,4 miljoen lager in vergelijking met de begroting na wijzigingen. Procentueel wijken de werkelijke cijfers slechts 0,2% af ten opzichte van de begroting na wijzigingen (als percentage van de totale begrote lasten). Deze afwijking is beperkt. In onderstaand overzicht is het resultaat per programma in het kort weergegeven:

OVERZICHT REALISATIE PER PROGRAMMA 2024 * € 1.000,-			
Programma	Realisatie	Begroting na wijziging	Vershil
Bestuurlijk en Ondersteunend	15.839	14.088	1.751 N
Levendig, Leefbaar en Veilig	32.569	38.413	5.844 V
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk	36.030	41.153	5.123 V
Gezond, Sociaal en Zorgzaam	255.822	265.459	9.637 V
Lerend en Ondernemend	25.509	26.852	1.343 V
Bouwend en Bereikbaar	22.967	21.551	1.416 N
Algemene Dekkingsmiddelen	-431.075	-429.212	1.863 V
Overhead	60.948	60.902	46 N
Vennootschapsbelasting	215	106	109 N
Saldo van baten en lasten	18.824	39.312	20.488 V
Onttrekkingen reserves	74.277	104.094	29.817 N
Dotatie aan reserves	50.176	58.134	7.958 V
RESULTAAT	5.277	6.648	1.371 N

Het ‘verlies’ van € 18,8 miljoen voor 2024 is € 20,5 miljoen lager dan het geplande ‘verlies’ vanuit de begroting na wijzigingen van € 39,3 miljoen

Wij vinden het naast de analyse op de ontwikkeling van het resultaat ook goed om de ontwikkeling van het saldo van baten en lasten te analyseren, dus exclusief de reservemutaties. Het saldo van baten en lasten bepaalt immers de ‘winst’ (of ‘verlies’) van het betreffende jaar. Het eigen vermogen stijgt (of daalt) met de omvang van het saldo van baten en lasten. Op meerdere programma’s is sprake van aanzienlijke afwijkingen tussen begrote baten en lasten en de daadwerkelijke baten en lasten. Dit wordt in belangrijke mate gecompenseerd door hogere en lagere mutaties in reserves.

Voorspellend vermogen begroting is ten opzichte van 2023 verbeterd

Wij constateren dat de afwijking tussen het begrote resultaat (na wijziging) en het gerealiseerde resultaat relatief beperkt is. Dit past bij het algehele beeld dat de gemeente in 2024 specifieke aandacht heeft besteed aan het beter beheersen van de begroting. Daarnaast is een deel van de afwijkingen die niet eerder bekend waren in december middels een raadsinformatiebrief met uw raad gedeeld.

Op basis de jaarrekening van 2024 en de afgelopen boekjaren, is wel een trend zichtbaar dat de gemeente Dordrecht (structureel) conservatief begroot. Op basis hiervan concluderen wij dat het voorspellend vermogen van de begroting (na wijzigingen), ondanks de genoemde verbeteringen nog voor verdere verbetering vatbaar is. Uiteraard zijn op onderdelen specifieke omstandigheden aan de orde waardoor sprake is van afwijkingen van de begroting na wijzigingen. De belangrijkste afwijkingen van de begroting na wijzigingen zien we terug in het ruimtelijk domein.

Wij zijn van mening dat de raad middels toelichtingen in de jaarrekening goed geïnformeerd wordt over de afwijkingen tussen begroting en realisatie.

3.2 Weerstandsvermogen en ratio's

Het weerstandsvermogen en de solvabiliteit van de gemeente Dordrecht is ruim voldoende t.o.v. de signaleringswaarden van GTK 2020.

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie. Hieronder vindt u een andere toelichting op de ratio's van uw gemeente.

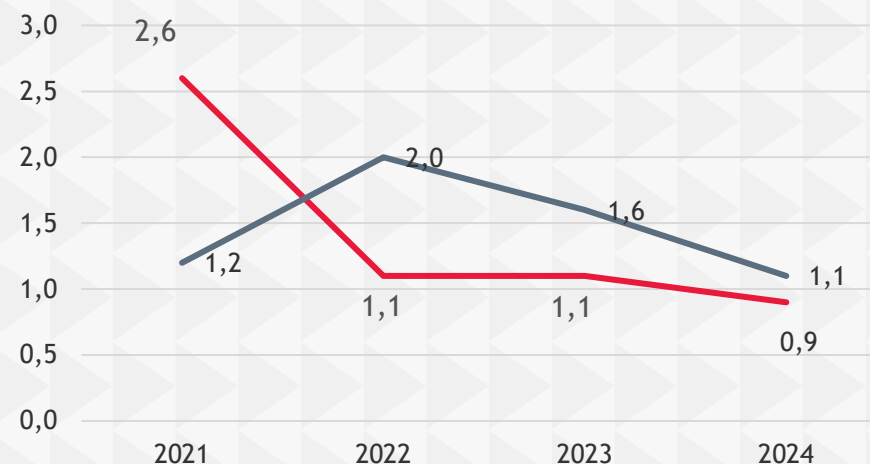
Weerstandsvermogen van de gemeente Dordrecht is ruim voldoende

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 22,3 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 25,2 miljoen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Dordrecht is volgens het GTK 2020 matig te noemen. Daarnaast is het weerstandsvermogen lager dan met uw raad is afgesproken. Dit was reeds voorzien en opgenomen in de begroting 2025.

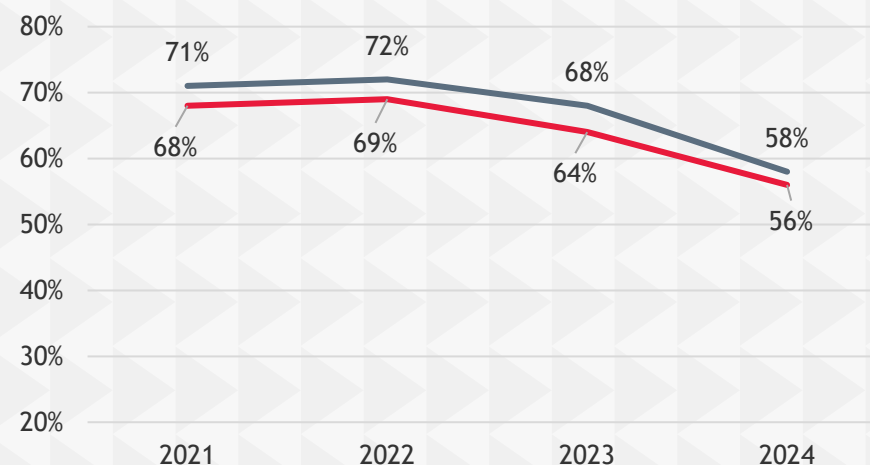
Solvabiliteit

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2024 56% (2023: 64%). Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Dordrecht in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Dordrecht laat, een positief beeld zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020).

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

SOLVABILITEITSRATIO

3.2 Weerstandvermogen en ratio's

De financiële positie van de gemeente Dordrecht is goed, de relevante ratio's zijn positief.

Netto schuldquote

De netto schuldquote bedraagt 18% (2023: 7%). De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. De netto schuldquote van de gemeente Dordrecht laat een positief beeld zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020). Wel is te zien dat de nettoschuldquote een opwaartse trend laat zien.

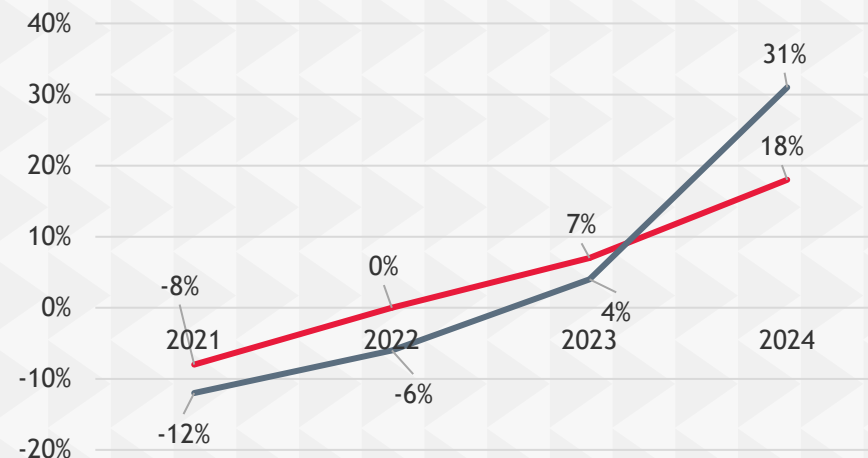
Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Dordrecht is relatief laag ten opzichte van de signaalwaarden. Hiermee kan worden gesteld dat het risico van de grondexploitaties relatief beperkt is.

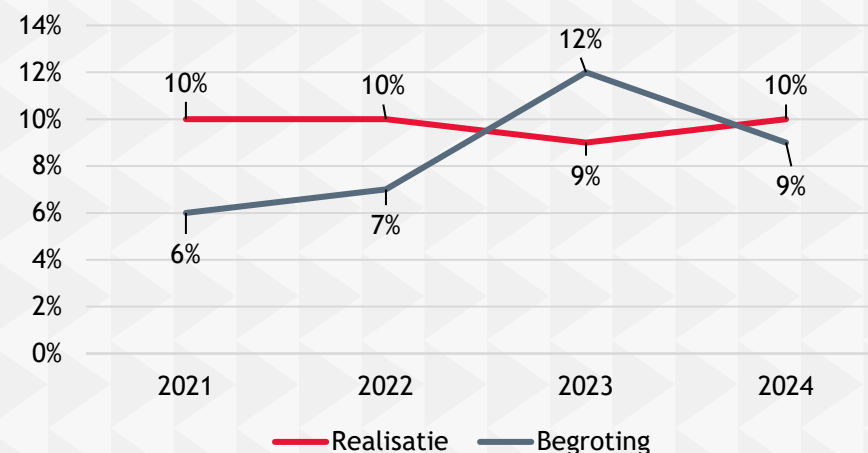
Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit van de gemeente geeft de belastingdruk weer. Een percentage lager dan 100% geeft weer dat de belastingdruk van de gemeente Dordrecht lager is dan het landelijk gemiddelde. Met een ratio van 99% (2023: 89%) is de belastingdruk in 2024 iets lager dan het landelijk gemiddelde.

NETTO SCHULDQUOTE (GECORRIGEERD)

RATIO GRONDEXPLOITATIE

3.3 Ons beeld van uw financiële positie (1)

Zonder verdere maatregelen zal het eigen vermogen van de gemeente Dordrecht ultimo 2028 per saldo afgenomen zal zijn met circa € 73 miljoen tot circa € 584 miljoen.

Een sterk versnipperd landschap, gedeelde onzekerheid. Dat is de titel van ons benchmarkonderzoek gemeenten dat wij in januari 2025 hebben uitgebracht over de financiële positie van gemeenten. Wij concluderen hierin dat de meeste gemeenten over 2023 een positief resultaat hadden (per saldo € 1,7 miljard) terwijl voor de komende vijf jaren grote tekorten worden verwacht (over vijf jaar totaal voor alle gemeenten € 3,9 miljard). Dit is voornamelijk het gevolg van de gewijzigde financieringssysteem van het Rijk, wat leidt tot het zogenoemde ravijn.

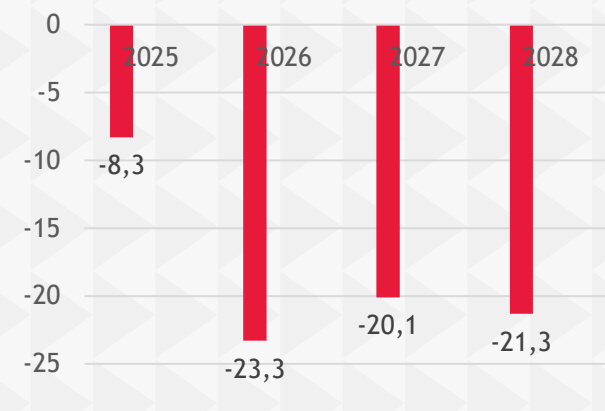
In de grafiek hiernaast zijn de begrote eindstanden van het structureel begrotingssaldo van de gemeente Dordrecht per jaar inzichtelijk gemaakt. Zonder verdere maatregelen betekent dit dat het eigen vermogen van de gemeente Dordrecht ultimo 2028 per saldo afgenomen zal zijn met circa € 73 miljoen tot circa € 584 miljoen. De algemene reserve van Dordrecht per 31-12-2024 bedraagt € 22,5 miljoen, dus Dordrecht lijkt daarmee onvoldoende buffer te hebben om deze tekorten op te vangen. De gemeente Dordrecht heeft echter nog wel eigen vermogen opgenomen in verschillende bestemmingsreserves, hier is echter in belangrijke mate al eerder een bestemming aan gegeven, waardoor keuzes gemaakt zullen moeten worden.

Wat wij verder zien in ons benchmarkonderzoek is dat de gemeenten verschillend anticiperen op dit ravijn. Sommige gemeenten hebben al ombuigingen verwerkt in de begroting, anderen bedenken taakstellingen zonder dat dit volledig geconcretiseerd wordt en er zijn ook gemeenten die afwachten. Ook gemeente Dordrecht is een zogenaamde 'nadeel-gemeente' waardoor maatregelen genomen moesten worden. De begroting van de gemeente Dordrecht is voor de jaren 2025 tot en met 2028 niet sluitend, met een totaal te verwachten verlies van eigen vermogen van 73 miljoen.

Uw score in onze landelijke benchmarkrapportage: 8 (2023: 9)

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld. In dit GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente. Wij hebben deze signaleringswaarden als basis gebruikt voor het bepalen van uw score en dus financiële positie. Indien uw gemeente voor de komende jaren (2024 tot en met 2028) per saldo een negatief resultaat begroot (en inteert op het eigen vermogen), beïnvloedt dit de score. Een uitwerking van deze systematiek beschrijven wij in onze [benchmarkrapportage](#).

BEGROOT RESULTAAT VOOR
MUTATIE RESERVES (IN MILJOENEN
€)

3.3 Ons beeld van uw financiële positie (2)

De analyse van de financiële verschillen tussen de begroting en de realisatie per programma is zowel op een hoog abstractieniveau (onderdeel ‘algemeen’) als een laag abstractieniveau uitgevoerd (onderdeel ‘verschillenanalyse’). Wel ligt de focus op resultaat (ná reservemutaties) en nauwelijks op het saldo van baten en lasten. Terwijl juist het saldo van baten en lasten bepaalt wat het ‘verlies’ is geweest van het jaar.

Zoals ook uit voorgaande pagina's blijkt heeft de gemeente Dordrecht een financieel solide uitgangspositie in termen van een fors eigen vermogen en een lage (netto) schuldquote. Tegelijk zijn de uitdagingen groot om een structureel sluitende meerjarenbegroting te kunnen opstellen. Hoewel de wijzigende bekostigingssystematiek vanuit het rijk hier in beginsel debet aan is, zien wij vanuit het meerjarenbeeld dat hieronder is opgenomen, een beeld dat ieder jaar meer lasten worden verantwoord dan er aan baten binnen komen (het 'Enecojaar' 2020 uitgezonderd). Het zoeken naar een structureel sluitende begroting is om die reden wat ons betreft een belangrijk uitgangspunt voor de begroting van de komende jaren, nog los van de ontwikkelingen op rijksniveau. Een belangrijke nuance hierbij is dat jaarlijks ruim € 8 miljoen uit de kapitaallastenreserve wordt geput ter dekking van een aantal specifieke investeringen. Hiertoe is bij het accorderen van de betreffende investeringen besloten door de raad.

In bredere context is ons beeld dat Dordrecht structureel reserves inzet om uitgaven te dekken. Dit betreft veelal incidenteel geld dat wordt ingezet in het doen van strategische investeringen. Door de forse 'spaarrekening' in de vorm van reserves is dit niet een acuut probleem. Wel toont dit de noodzaak om de komende jaren te werken aan het meer structureel in evenwicht brengen van de lasten met de baten en daarmee de inzet van reserves te kunnen beperken. Goed om te realiseren is het gegeven dat het saldo dat in de reserves beschikbaar is geen geld is dat op de bankrekening van de gemeente beschikbaar is. Inzet van reserves om uitgaven te dekken betekent dan ook dat Dordrecht extra geld moet lenen waardoor de (netto) schuldquote verslechtert en de rentelasten toenemen. Ook het 'sparen' voor toekomstige vervangingsinvesteringen wordt door deze systematiek bemoeilijkt.

Omschrijving		2024		2023		2022		2021		2020		2019		2018		2017		2016
Saldo van baten en lasten	€	-18.825.000	€	-21.812.000	€	-7.382.000	€	-9.847.000	€	289.109.000	€	-1.420.000	€	-5.384.000	€	-564.000	€	-2.782.000
Resultaat	€	24.101.000	€	28.708.000	€	38.198.000	€	17.062.000	€	26.466.000	€	4.927.000	€	7.915.000	€	14.246.000	€	4.593.000
Verschil	€	-42.925.000	€	-50.520.000	€	-45.580.000	€	-26.909.000	€	262.643.000	€	-6.347.000	€	-13.299.000	€	-14.810.000	€	-7.375.000

Meerjarig beeld gerealiseerde baten en lasten exclusief onttrekkingen aan reserves

4. Belangrijkste bevindingen

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

4.2 Belangrijke (overige) bevindingen

4.3 Uitgelicht programma 'Grondzaken'

4.4 Informatiewaarde van het jaarverslag

4.5 BBV, WNT en SiSa

4.6 Belangrijke schattingsposten

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording (1)

Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording bedraagt de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 6,8 miljoen (2023: € 18,8 miljoen)

Strekking van de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente Dordrecht

De raad van de gemeente Dordrecht heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves en de verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 16,1 miljoen. Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording stelt het college van de gemeente Dordrecht vast dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 6,8 miljoen bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college van de gemeente Dordrecht overigens een bedrag van € 3,5 miljoen acceptabel (€ 3,3 miljoen niet-acceptabel) op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. De door het college gerapporteerde afwijkingen kunnen als volgt worden samengevat:

BEVINDINGEN IN HET KADER VAN RECHTMATIGHEID				
Onrechtmatigheden	Acceptabel (in M€)	Niet-acceptabel (in M€)	Totaal afwijkingen (in M€)	Onduidelijkheden (in €)
Voorwaardencriterium	-	2,4	2,4	-
Begrotingscriterium	3,5	0,9	4,4	-
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	-	-	-	-
TOTAAL	3,5	3,3	6,8	-
Verantwoordingsgrens (2%)	16,1			
Rapportagegrens	0,4			

Status wijziging wet- en regelgeving

Het wetgevingstraject rondom de rechtmatigheidsverantwoording is voor gemeenten afgerond op 21 maart 2025. De gedelegeerde regelgeving die relevant zijn voor het opstellen van de jaarrekening (BBV) en voor de uitvoering van de accountantscontrole 2024 en oordeelsvorming in de controleverklaring (BADO) zijn op het moment van schrijven van dit accountantsverslag formeel bekrachtigd. De wijzigingen in de BADO-notitie gaan in voor jaarrekeningen over het begrotingsjaar 2025. Voor de jaarrekening 2024 wordt nog de uitwerking uit NBA Alert 48 2.0 gevolgd. Aan de hand van te onderkennen scenario's / omstandigheden zijn in NBA Alert 48 2.0 aanwijzingen opgenomen voor de uitvoering van de accountantscontrole van de jaarrekening en de oordeelsvorming in de controleverklaring. Door de aanpassing in het BBV mag de raad vanaf boekjaar 2025 de verantwoordingsgrens maximaal vaststellen op 2% (was 3%). Vanaf 2025 wordt de verantwoordingsgrens bepaald op basis van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves. De actualisatie van de Kadernota rechtmatigheid (oktober 2024) leidt voor de gemeente Dordrecht beperkt tot wijzigingen ten opzichte van vorig jaar. De belangrijkste wijziging betreft een tekstuele aanpassing in de modelverordening ten aanzien van de geconstateerde bevindingen, specifiek in relatie tot de omvang van niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten, lasten en balansmutaties en welk deel acceptabel is op basis van de vastgestelde afspraken.

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording (2)

Wij zien dat gemeente Dordrecht actief bezig is om aanbestedingsonrechtmatigheden te voorkomen. Hierin zijn ten opzichte van voorgaand boekjaar opnieuw een aantal onrechtmatige contracten beëindigd. Tegelijkertijd komen ook in het huidige boekjaar weer twee nieuwe contracten aan het licht die ten onrechte niet aanbesteed zijn.

Voorwaardencriterium

Het college toetst bij de uitvoering van haar controlewerkzaamheden of bij de uitvoering van financiële beheershandelingen binnen de geldende wet- en regelgeving is gehandeld. De relevante wet- en regelgeving is tussen het college en de raad afgestemd door middel van het normenkader. Het voorwaardencriterium is relevant bij meerdere processen binnen de gemeente Dordrecht. Indien is vast komen te staan dat de gemeente niet aan het voorwaardencriterium heeft voldaan is sprake van een onrechtmatigheid. De geconstateerde afwijkingen in het kader van het voorwaardencriterium betreffen onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van Europese aanbestedingsrichtlijnen (€ 2,4 miljoen).

Bij de Europese aanbestedingen zijn de onrechtmatigheden afgenomen en komen uit op € 2,4 miljoen (2023: € 2,7 miljoen)

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2024 heeft het college de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spend-analyse. Over 2024 blijkt uit de spend-analyse een totaal aan onrechtmatigheden van € 2,4 miljoen (2023: € 2,7 miljoen).

De onrechtmatigheden bestaan met name uit een aantal in het boekjaar doorlopende contracten die ook in voorgaand boekjaar als onrechtmatig waren aangemerkt, in totaal € 1,4 miljoen. Daarnaast is sprake van twee in dit boekjaar gesignaleerde onrechtmatige contracten voor een totaalbedrag van € 1,0 miljoen.

Wij adviseren een oorzaakanalyse uit te voeren op de geconstateerde onrechtmatigheden in het boekjaar en op basis hiervan vast te stellen of aanvullende maatregelen wenselijk zijn, om het risico op onrechtmatige inkopen verder te beperken.

Begrotingscriterium

Overschrijdingen van de lasten en overschrijdingen van investeringsbudgetten (kredieten) zijn op basis van de Gemeentewet onrechtmatig. Het totaal aan overschrijdingen op lasten in 2024 ten opzichte van de laatst geautoriseerde begrotingswijziging bedraagt € 4,4 miljoen.

De realisatie op de individuele investeringsbudgetten (kredieten) heeft geleid tot een overschrijding van € 0,9 miljoen. In overeenstemming met de financiële verordening wordt vindt de beoordeling hiervan plaats op basis van het totaalkrediet en niet op (individuele) jaarschijven. Wij kunnen ons hierin vinden.

Overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) zijn op zichzelf niet onrechtmatig. Deze zijn echter wel onrechtmatig als deze niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld. Over 2024 bedraagt het totaal aan overschrijding van baten € 4,1 miljoen, onderschrijding van lasten € 79,8 miljoen, en onderschrijding van baten € 53,2 miljoen. Ook ten aanzien van de investeringsbudgetten is over het algemeen sprake van onderbestedingen.

Het college en de raad hebben in de financiële verordening afspraken gemaakt over wanneer overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) in een begrotingswijziging aan de raad voorgelegd moeten worden. Afgesproken is dat deze tijdig gemeld zijn indien deze in de jaarrekening toegelicht worden. Wij zijn van mening dat e.e.a. toereikend toegelicht is in de jaarrekening en dat de overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) rechtmatig zijn.

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording (3)

Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft en dat de gemeente Dordrecht toereikende werkzaamheden heeft uitgevoerd om de in de rechtmatigheidsverantwoording genoemde onrechtmatigheden te onderbouwen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Als laatste dient het college een uitspraak te doen over de naleving van bepalingen die in wet- en regelgeving zijn opgenomen met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik. Hiervoor stelt het college vast welke verplichte handhaving noodzakelijk is en welke maatregelen binnen de gemeente genomen zijn om dit te kunnen uitvoeren. Tevens stelt het college vast of de getroffen maatregelen werken. Indien geconstateerd wordt dat beleid niet bestaat of niet wordt nageleefd dan wordt dit toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening geeft een getrouw beeld

Het is onze rol om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2024 van de gemeente Dordrecht te controleren. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft. Onze controle richt zich op het bepalen of de rechtmatigheidsverantwoording door het college toereikend is onderbouwd. De rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening richt zich op een drietal criteria die wij hiervoor nader hebben toegelicht. Voor de SiSa-bijlage heeft het college de negen rechtmatigheidscriteria in acht genomen. Hierbij stellen wij vast of de rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld in overeenstemming met de afspraken die gemaakt zijn tussen de raad en het college in de financiële verordening zijn gemaakt.

De paragraaf bedrijfsvoering is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen.

De paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van het jaarverslag. Wij hebben deze paragraaf gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of deze paragraaf materiële afwijkingen bevat. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Op grond van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de paragraaf bedrijfsvoering verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat.

4.2 Belangrijke (overige) bevindingen (1)

Wij constateren dat de beheersing van de gemeentelijke financiën en het jaarrekeningproces nog verder kan worden verbeterd. Naar aanleiding van de controle rapporteren wij de volgende relevante bevindingen.

Afgrenzing facturen

We constateren dat de gemeente de afgrenzing van facturen niet op de juiste manier verwerkt in de financiële administratie. Dit leidt tot de volgende bevindingen:

- ▶ De schulden en verplichtingen zijn niet volledig, doordat niet voor alle nog te ontvangen facturen, waarvoor de prestaties in 2024 zijn geleverd de kosten en de verplichtingen zijn opgenomen;
- ▶ De boeking van inkoopfacturen vindt pas plaats nadat de facturen zijn goedgekeurd door de daartoe bevoegde functionarissen. Hierdoor kan het voorkomen dat facturen met een factuurdatum 2024 pas (ruim) in 2025 worden goedgekeurd en ingeboekt. Hierdoor worden deze facturen ten onrechte niet onder de crediteuren verantwoord en is er een verhoogd risico op het niet in het juiste jaar verantwoorden van uitgaven.
- ▶ Voor wat betreft de opbrengsten constateren wij dat de facturen in het verkeerde jaar worden geboekt. De gemeente voert hier achteraf extracomptabele correcties op uit. Wij hebben vastgesteld dat deze correcties nauwkeurig en volledig plaats hebben gevonden. De BTW over deze facturen is echter ten onrechte als vordering geboekt en had ten laste van de te hoge schuldpositie af te dragen BTW moeten worden opgenomen.

Voorziening door derden beklemde middelen - Riolering

De gemeente heeft in de jaarrekening een dotatie aan de voorziening riolering (door derden beklemde middelen) verwerkt voor een bedrag van circa € 859.000. Deze voorziening is ingericht om te voorkomen dat gelden die via de rioolheffing worden ingezameld worden ingezet voor andere doeleinden dan riolering. Wij zien dat de gemeente in het boekjaar op basis van de gemaakte afspraken met de Raad een tekort heeft op het taakveld riolering van € 1,3 miljoen. De gemeente heeft hiermee op basis van de bestaande afspraken in 2024 geen kostendekkend tarief in rekening gebracht bij haar burgers, hierdoor bestaat er geen verplichting om een dotatie te doen aan deze voorziening.

De onderdekking wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat de BTW op de gemaakte kosten en de BTW op investeringen mag worden meegenomen in de berekening van de kostendekkendheid. Doordat de investeringen in 2024 eenmalig hoog zijn, is de toerekenbare BTW eveneens eenmalig hoog. Deze BTW is feitelijk geen kostenpost voor de gemeente, omdat deze kan worden teruggevraagd bij het BTW Compensatiefonds, maar geldt op basis van de gemaakte afspraken wel als kostenpost in de berekening van de kostendekkendheid van het tarief.

Ons advies: bij het actualiseren van het rioleringsbeleid specifiek beleid te formuleren ten aanzien van de berekening van de kostendekkendheid. Hierbij kan bijvoorbeeld een maximumbedrag aan toerekenbare BTW worden afgesproken, zodat de jaarlijkse fluctuaties in de mate van kostendekkendheid van het tarief worden beperkt. Ook het vereenvoudigen van de rekenmethodiek kan een mogelijkheid zijn om de beheersing van de rioolheffing en inzet daarvan te verbeteren.

4.2 Belangrijke (overige) bevindingen (2)

Wij constateren dat de beheersing van de gemeentelijke financiën en het jaarrekeningproces nog verder kan worden verbeterd. Naar aanleiding van de controle rapporteren wij de volgende relevante bevindingen.

Dordrecht Capital Dordtse Kil I en II

De gemeente heeft in het boekjaar een tweetal vennootschappen opgericht, Dordrecht Capital Dordtse Kil I en II B.V. en C.V. De gemeente heeft in het boekjaar in totaal een bedrag van € 8 miljoen verstrekt aan Dordrecht Capital Dordtse Kil I en II. Hiervan heeft € 4 miljoen betrekking op een kapitaalstorting en betreft de resterende € 4 miljoen een bijdrage ter dekking van onrendabele toppen.

De gemeente heeft de kapitaalstortingen in eerste instantie als lasten verantwoord in de financiële administratie. Vanuit de VIC is dit geconstateerd en gecorrigeerd. In 2025 heeft het bestuur van de B.V./C.V. een grondexploitatie geopend met een verwachte negatieve eindwaarde van € 2,0. Aangezien de gemeenteraad in 2024 een toezegging heeft gedaan om de negatieve eindwaarde tot een bedrag van € 4 miljoen te dekken, heeft de gemeente een voorziening gevormd ter dekking van deze onrendabele top.

Naast bovenstaande heeft de gemeente voor een bedrag van circa € 3,2 miljoen gronden tegen boekwaarde ingebracht de C.V. Doordat de gronden tegen boekwaarde zijn overgedragen is mogelijk sprake van een stille reserve die met de overdracht naar de C.V. is overgegaan.

Ons advies: wees in de toekomst alert wanneer derden toetreden als kapitaalverstrekker in deze C.V. op de afspraken die gemaakt worden over de inbrengwaarde. Dit om te voorkomen dat een deel van de stille reserves onbedoeld overgaat op een derde.

Beheersing materiële vaste activa

Tijdens de jaarrekeningcontrole van 2024 hebben wij op verschillende momenten geconstateerd dat de beheersing van materiële vaste activa niet altijd adequaat plaatsvindt. Een aantal voorbeelden:

- ▶ Bij verkoop van gronden vindt geen afwaardering van de boekwaarde plaats;
- ▶ Bij inbreng van een materieel vast actief in een grondexploitatie was niet de volledige boekwaarde in beeld;
- ▶ Investeringsvoldoet niet in alle gevallen aan de activeringscriteria;
- ▶ Grondaankopen worden ten onrechte via de baten en lasten naar de balans geboekt.

Op basis van bovenstaande bevindingen concluderen wij dat de beheersing van de materiële vaste activa binnen de gemeente Dordrecht voor verbetering vatbaar is, boekingsgangen vereenvoudigd worden en de controle daarop verbeterd moet worden. Specifiek vragen wij aandacht voor de herleidbaarheid van geactiveerde kosten naar de bijbehorende gebouwen. Doordat geactiveerde kosten niet direct herleidbaar zijn naar de gebouwen bestaat het risico dat bij vervreemding of sloop van deze gebouwen activawaarde in de balans blijft staan die niet meer bestaat.

Ons advies: voer een controle uit op het bestaan van (omvangrijke) activaposten en waar nodig een koppeling vast te leggen met de bestaande bedrijfsgebouwen van de gemeente Dordrecht. Hiermee is de totale waarde van de activa inzichtelijk, waarmee beslissingen ten aanzien van vervreemding of sloop op basis van nauwkeurige en volledige informatie kunnen worden genomen.

4.2 Belangrijke (overige) bevindingen (3)

Wij constateren dat de beheersing van de gemeentelijke financiën en het jaarrekeningproces nog verder kan worden verbeterd. Naar aanleiding van de controle rapporteren wij de volgende relevante bevindingen.

Regionale projecten

De gemeente heeft met de andere gemeenten binnen de Drechtsteden verschillende samenwerkingsafspraken die niet zijn vormgegeven in separate entiteiten, maar lichtere samenwerkingsvormen betreffen. Te denken valt hierbij aan regionale projecten, maar ook Smart Delta en de activiteiten van Servicegemeente Dordrecht. Op basis van deze afspraken zetten de gemeenten gezamenlijk middelen in om beleidsdoelstellingen in de regio te realiseren of taken onderling uit te besteden. De jaarlijkse bijdragen worden op basis van de begrotingen van de diverse samenwerkingsverbanden bepaald. In veel gevallen is de afspraak dat een tekort of overschot van minder dan 3% van het jaarsaldo door Dordrecht kan worden ingezet in het volgende jaar. Dit leidt in de jaarrekening tot een als vooruit ontvangen bedrag te verantwoorden positie.

De gemeente Dordrecht draagt zelf ook bij aan deze projecten, waardoor het Dordtse deel van deze overschotten feitelijk een verplichting aan Dordrecht zelf is. Omdat op deze middelen een verplichting rust jegens de regio kunnen wij ons vinden in deze verwerkingwijze. Wel verdient het aanbeveling meer tussentijds af te rekenen en zodoende de impact van deze projecten op de balans beperkt te houden. De totale omvang van de verplichtingen van Dordrecht aan zichzelf bedraagt ultimo 2024 circa € 2,0 miljoen.

Onderhoudsvoorziening Sportboulevard

De gemeente heeft in het boekjaar 2024 een nieuw meerjaren onderhoudsplan (MJOP) vastgesteld voor het onderhoud aan de Sportboulevard. Naar aanleiding van dit opgestelde MJOP, waaruit bleek dat er sprake is van een tekort op korte termijn in de voorziening, heeft in 2024 een aanvullende storting in de voorziening plaatsgevonden van € 2,0 miljoen. Deze extra storting hangt met name samen met een eenmalige wijziging in de verantwoording. In het verleden liep de uitputting altijd een jaar achter omdat de onttrekkingen in het volgende boekjaar werden verantwoord. De gemeente heeft dit in 2024 aangepast, zodat de afgrenzing van de onderhoudskosten vanaf nu beter plaatsvindt.

Wij constateren ten aanzien van het nieuwe MJOP dat de gemeente een opslag van 8% op de onderhoudskosten hanteert ter dekking van de gemeentelijke kosten voor voorbereiding en toezicht op het onderhoud. In het boekjaar was hiervoor een bedrag van € 236.000 begroot. De gerealiseerde kosten bedragen in totaal circa € 20.000, dit is ruim minder dan de gehanteerde 8%.

Ons advies: bovenvermelde constatering vraagt om een herijking van de gehanteerde opslag van 8%. Mogelijk beïnvloedt dit de toekomstige stortingen in de onderhoudsvoorziening.

4.3 Uitgelicht programma ‘Grondzaken’

We hebben vastgesteld voor de grondexploitaties dat de gehanteerde uitgangspunten in materiële zin toereikend zijn onderbouwd. Wij kunnen instemmen met de waardering van de grondexploitaties.

De risico's voor de grondexploitaties van gemeente Dordrecht zijn in essentie terug te brengen tot drie P's

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, stikstofproblematiek, bouwvrijstelling, fluctuatie verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd. De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- ▶ **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- ▶ **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- ▶ **Prijs:** is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gecontroleerd. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2024 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Afgelopen jaren is in de sector van lokale overheden gebleken dat gebiedsontwikkelingen steeds vaker te maken krijgen met grote fluctuaties.

Aan de start van een ontwikkeling maar ook tijdens de uitvoering van een ontwikkeling moeten risico's zo goed mogelijk in beeld gebracht worden. Als

risico's goed in beeld zijn, kunnen er ook maatregelen genomen worden om deze risico's te beheersen. In de notitie Grondbeleid (2019) van de commissie BBV is over risico's de nieuwe aanbeveling opgenomen om onderscheid te maken tussen risico's die de gehele portefeuille raken, zoals bijvoorbeeld markt- en conjunctuurinvloeden, en project specifieke risico's. Projectsamenstapende risico's kunnen voor positieve grondexploitaties aanleiding zijn om pas op een later moment winst te nemen en die worden in mindering gebracht op de NCW's in de bepaling van de (POC) winstnemingen. We hebben vastgesteld dat voor elk van de acht actieve grondexploitaties met een positieve eindwaarde op eenduidige wijze projectsamenstapende risico's worden bepaald en geregistreerd.

De gemeente Dordrecht heeft negen grondexploitaties waarvoor de toekomstige kosten en opbrengsten van materiële invloed zijn

Ultimo 2024 zijn er negen grondexploitaties waarvan de toekomstige kosten en opbrengsten van materiële invloed zijn op de jaarrekening 2024. De overige grondexploitaties zijn van een beperkter belang voor de jaarrekening als geheel. Deze negen grondexploitaties betreffen:

Grondexploitatie	Eindwaarde	Risicoprofiel
Stadswerven	€ -77,3 miljoen	Significant
Spuiboulevard	€ -7,1 miljoen	Verhoogd
Middenzone GZP	€ 0,3 miljoen	Verhoogd
Amstelwijck Wonen	€ 12,1 miljoen	Gemiddeld
Dordtse Kil	€ 34,4 miljoen	Gemiddeld
Amstelwijck Businesspark	€ -1,0 miljoen	Laag
Vlijweide	€ 1,7 miljoen	Laag
Oudland	€ 0,2 miljoen	Laag
Wielwijk	€ -2,8 miljoen	Laag

4.3 Uitgelicht programma ‘Grondzaken’

Wij kunnen instemmen met de waardering van de grondexploitaties. De bruto boekwaarde en de voorzieningen lopen in 2024 verder op.

In het boekjaar is de bruto boekwaarde toegenomen met circa € 17,0 miljoen. De verliesvoorzieningen zijn toegenomen met circa € 15,4 miljoen. Dit hangt met name samen met een wijziging in de rentetoerekening op basis van het BBV en de opening van de grondexploitatie Spuiboulevard.

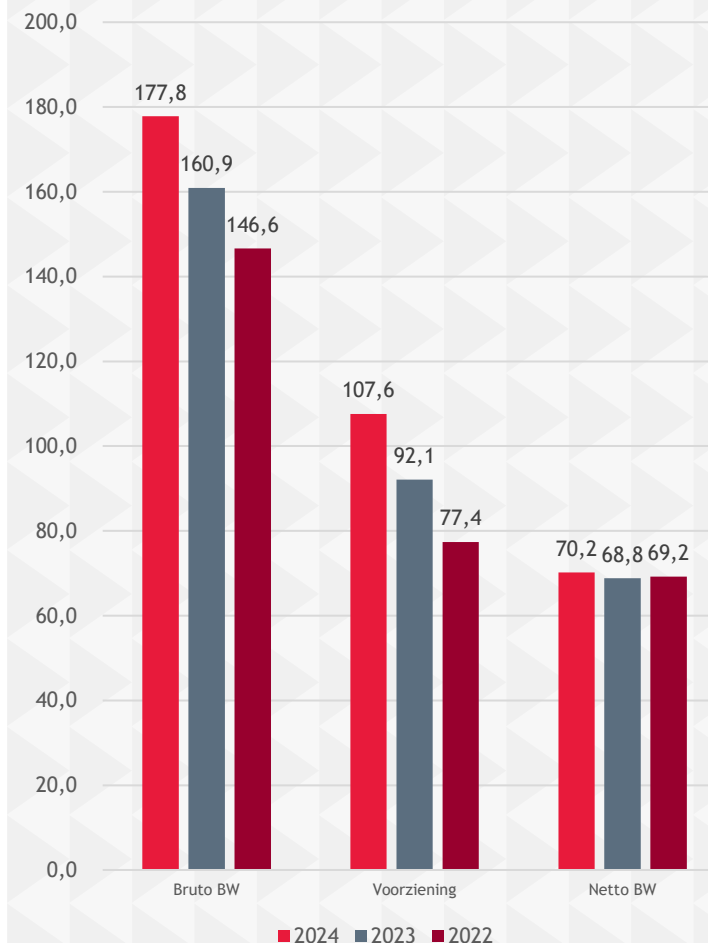
De gemeente Dordrecht past de nieuwe notitie grondexploitatie (deels) toe vanaf boekjaar 2024. Over de interpretatie van de wijze van eerdere toepassing bestaat een verschil van inzicht met de ambtelijke organisatie. Dit leidt tot een ongecorrigeerde bevinding met een resultaatteffect van circa € 0,6 miljoen.

De commissie BBV heeft eind 2023 een nieuwe notitie grondexploitaties vastgesteld. Deze notitie moet worden toegepast vanaf boekjaar 2025 en mag een jaar eerder worden toegepast. Een belangrijke wijziging in de notitie is dat voor grondexploitaties niet meer een specifieke GREX-rente wordt toegepast, maar de reguliere omslagrente wordt gehanteerd. Voor gemeente Dordrecht is de GREX-rente circa 0,8%, terwijl de omslagrente 2,0% bedraagt. Dit heeft een negatief effect op de grondexploitaties van circa € 6,5 miljoen. De gemeente heeft ervoor gekozen, vanuit een voorzichtigheidsoogpunt, om in de meerjarenprognoses per 31 december 2024 reeds de omslagrente toe te passen voor de jaren vanaf 2025. De toerekening van de rente 2024 heeft echter nog plaatsgevonden op basis van de GREX-rente. Naar onze mening is hiermee eerdere toepassing van de nieuwe methodiek niet volledig doorgevoerd met het genoemde verschil als resultaat. Gegeven de relatief beperkte omvang en de onduidelijkheid die er op onderdelen in deze notitie van de Commissie BBV bestaat hebben we gezamenlijk geconcludeerd dat het op deze wijze rapporteren het beste is.

Wij kunnen ons, na actualisatie naar de peildatum 31 december 2024 en na verwerking van de correcties, vinden in de waardering van de nieuw geopende grondexploitatie Spuiboulevard

De gemeenteraad heeft in het boekjaar de grondexploitatie Spuiboulevard vastgesteld met een negatieve eindwaarde van circa € 5,8 miljoen. Ultimo 2024 is de negatieve eindwaarde circa € 7,1 miljoen. Deze toename hangt vooral samen met een tweetal ontwikkelingen. Tijdens onze controlewerkzaamheden is vastgesteld dat de inbreng van de boekwaarden van het Stadskantoor en de Hellingen voor circa € 3,6 miljoen te laag was verwerkt. Hier staat tegenover dat er in het boekjaar een significante positieve ontwikkeling in de grondwaarde heeft plaatsgevonden voor € 2,7 miljoen. Deze bijstelling heeft plaatsgevonden op basis van een aangepaste taxatie naar de peildatum 31 december 2024.

ONTWIKKELING BOEKWAARDE
GRONDEXPLOITATIES
(x € 1 miljoen)

4.3 Uitgelicht programma ‘Grondzaken’

We hebben vastgesteld voor de grondexploitaties dat de gehanteerde uitgangspunten in materiële zin toereikend zijn onderbouwd. Wij kunnen instemmen met de waardering van de grondexploitaties.

De waardering van de grondexploitatie Stadswerven is toereikend onderbouwd aan de hand van verkooptaxaties en kostenramingen

De financieel grootste grondexploitatie is Stadswerven. Deze omvangrijke grondexploitatie heeft ultimo 2024 een boekwaarde van € 85,3 miljoen (2023: € 83,5 miljoen), met een verliesvoorziening van € 77,3 miljoen (€ 2023: € 70,7 miljoen). De toename van de verliesvoorziening hangt in belangrijke mate samen met de hogere toe te rekenen rente, zoals op de vorige pagina is toegelicht.

Ten aanzien van de nog te realiseren opbrengsten heeft de gemeente in 2024 voor alle deelgebieden hernieuwde taxaties laten uitvoeren, hiermee is meer zekerheid verkregen over de gehanteerde uitgangspunten voor de waardering van de nog te realiseren grondopbrengsten.

Tegelijkertijd constateren wij dat de gemeente in 2024 de civieltechnische ramingen en de plankostenramingen heeft geactualiseerd. De bijstelling van de civieltechnische raming heeft geleid tot een vrijval van 5% onvoorzien kosten die nog in de ramingen waren opgenomen, hier staat tegenover dat een totale analyse van de verschillende deelgebieden heeft plaatsgevonden waarbij de gemeente een nadere invulling van de nog te verwachten kosten in de ramingen heeft opgenomen. Per saldo zou dit moeten leiden tot een betere inschatting van de werkelijke nog te realiseren kosten.

Tijdens de controle hebben wij vastgesteld dat de bestedingen en verplichtingen aangegaan in het boekjaar niet volledig/nauwkeurig worden verrekend met de ramingen. Hierdoor bestaat het risico dat toekomstige kosten zowel in de ramingen als in de verplichtingen of in de boekwaarde zijn opgenomen, waardoor sprake is van een dubbeltelling van kosten. Wij adviseren de gemeente voor 2025 een proces in te richten ten aanzien van de afstemming van de werkelijke bestedingen en de aangegane verplichtingen ten opzichte van de (restand) ramingen van de civieltechnische kosten.

Middenzone GZP

Wij hebben de nieuwe grondexploitatieopzet van Middenzone GZP gecontroleerd. Op basis van deze grondexploitatieberekening en de achterliggende stukken hebben wij vastgesteld dat de waardering van Middenzone toereikend is onderbouwd.

De winstverwachting van Amstelwijck Wonen is gedaald, met name als gevolg van vertraging in het project met een latere einddatum tot gevolg

De voortgang voor het project Amstelwijck Wonen is in het boekjaar 2024 beperkt geweest. Dit hangt vooral samen met wisselingen in het projectteam. De belangrijkste ontwikkeling in Amstelwijck Wonen is daarmee ook uitstel van de verwachte einddatum van het project, hetgeen leidt tot een hogere inschatting van de nog te realiseren plankosten. Dit heeft geleid tot een bijstelling van de verwachte winst van € 13,4 miljoen naar € 12,4 miljoen. Gezien de beperkte voortgang van het project is de winstname op het project nog beperkt.

De uitgangspunten van de waardering van de grondexploitatie Dordtse Kil zijn beperkt gewijzigd ten opzichte van 2024, wij vragen specifieke aandacht voor de impact van de risico's rond netcongestie

De grondexploitatie Dordtse Kil betreft een grondexploitatie met een verwachte positieve eindwaarde van circa € 34,5 miljoen. De huidige voortgang van het project is beperkt, de verkopen van de bedrijventerreinen moeten nog volledig worden gerealiseerd. Een belangrijk risico ten aanzien van de afzetbaarheid van bedrijventerreinen betreft netcongestie. Vanwege het risico dat aansluiting op het elektriciteitsnet voor grootverbruikers op dit moment beperkt mogelijk is, kan de verkoop en levering van kavels vertraging oplopen. De gemeente heeft dit risico voldoende in beeld en onderzoekt verschillende oplossingsrichtingen. Voor de verwachte afzet op de korte termijn (komend boekjaar) zijn reeds maatregelen getroffen.

4.4 Informatiewaarde van het jaarverslag

We hebben enkele aanbevelingen waarmee de informatiewaarde van het jaarverslag vergroot kan worden. De paragraaf Bedrijfsvoering geeft voldoende inzicht in frauderisico's en acties in het kader van frauderisicobeheersing.

Observaties informatiewaarde jaarverslag

Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn en voldoen aan de eisen in de BBV voor de vorm en inhoud van het jaarverslag.

De kwaliteit en informatiewaarde van uw jaarverslag is verbeterd, wel hebben wij een aantal waarnemingen.

Het jaarverslag biedt informatie over de realisatie ten opzichte van de uitgangspunten van het beleid. Daarnaast zijn paragrafen opgesteld over specifieke onderwerpen. In de basis is de kwaliteit van het jaarverslag voldoende. Onderstaand hebben wij een aantal waarnemingen opgenomen:

- ▶ In het jaarverslag is een samenvattend overzicht opgenomen met de realisatie per programma. Daarnaast worden tabellen gepresenteerd met de inhoudelijke en financiële realisatie van activiteiten. Dit geeft op een gestructureerde wijze een goed beeld van de realisatie. Gericht kan de lezer dan meer de diepte in voor een nadere toelichting.
- ▶ In de programma's zijn indicatoren opgenomen met de realisatie daarvan. Er wordt gereflecteerd op de indicatoren, maar niet altijd is sprake van een norm of doel. Het vergelijken ten opzichte van een norm levert meer informatie op. Nu blijkt niet duidelijk of de realisatie conform de verwachting is en in hoeverre daarmee de juiste beweging is ingezet.

Uw paragraaf 'Bedrijfsvoering' geeft voldoende inzicht in het fraudepreventieprogramma

In onze controleverklaring hebben wij gerapporteerd over de risico-inschatting, onze verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Daarbij hebben we ook aandacht besteed aan de toelichtingen die de gemeente Dordrecht heeft opgenomen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'. Wij stellen vast dat de toelichting inzake frauderisicobeheersing ingaat op de verrichte acties en op de risico's en de beheersmaatregelen. Ook wordt ingegaan op de vraag in hoeverre er fraudegevallen zijn geweest. Hiermee biedt dit voldoende inzicht.

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in het vermogen om risico's uit de bedrijfsvoering financieel op te vangen

Naast het onderwerp fraude hebben wij in onze controleverklaring gerapporteerd over het vermogen van de gemeente Dordrecht om risico's uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. De gemeente Dordrecht heeft in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' een beschrijving van de risico's en de totstandkoming en omvang van het weerstandsvermogen opgenomen.

4.4 BBV, WNT en SiSa

De gemeente Dordrecht leeft de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) na en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) na. Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn enkele fouten en onzekerheden geconstateerd.

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Dordrecht de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2024 van de gemeente Dordrecht niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2024 van de gemeente Dordrecht voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechte(n)s in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2024 niet meer bedragen dan € 233.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening 2024 genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2024. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden (zie ook [bijlage 5.1](#)).

In bijlage 1 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024 wordt ingegaan op de Wet Inburgering 2021. Vanaf 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten en verantwoord in de SiSa-bijlage 2024. Uit onze werkzaamheden ten aanzien van de bestedingen 2024 en opvolging IB signalen uit eerdere jaren volgen geen controleverschillen en/of onzekerheden. In opzet zijn voldoende maatregelen opgenomen om het M&O-risico te mitigeren.

4.5 Belangrijke schattingsposten

De belangrijke schattingsposten zijn over het algemeen neutraal van aard.

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het college schattingen moet maken. Bepaalde schattingen kennen een (additionele) schattingsonzekerheid en zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en doordat zij een hoge mate van schattingsonzekerheid vertonen. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de oordeelsvormingen en besluiten van het college bij het maken van de schattingen beoordeeld op indicaties voor mogelijke tendentie bij het college. In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt weergegeven of wij de schatting als conservatief, evenwichtig of optimistisch hebben aangemerkt.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	Oordeel 2024	Oordeel 2023	TOELICHTING SCHATTING
Immateriële vaste activa	3.988	😊	-	De IMVA bestaan voor een belangrijk deel uit investeringen in het project Maasterras. De gemeente heeft voor het project Maasterras diverse subsidies vanuit het Rijk ontvangen. Wij constateren echter dat de gemeente deze subsidies op dit moment niet in mindering brengt op de waardering van de IVA, waar dit ons inziens wel zou mogen. Er is voldoende basis om deze kosten ten laste van de subsidies te brengen, omdat echter deels sprake is van een heroriëntatie op de inzet van de subsidies worden de kosten voorlopig administratief nog niet ten laste van de subsidie gebracht. Hiermee is de gemeente conservatief in de verantwoording van de subsidiebaten die samenhangen met deze geactiveerde kosten.
Materiële vaste activa	690.279	😐	😐	Wij concluderen dat de afschrijvingstermijnen die door de gemeente gehanteerd worden in lijn zijn met de verwachte economische levensduur van de betreffende categorieën. Voor wat betreft de waardering van het vastgoed hebben wij de analyse van de huidige functies van het vastgoed beoordeeld en vastgesteld dat voor het vastgoed met een bedrijfseconomische functie geen afwaardering noodzakelijk is.
Financiële vaste activa	117.776	😐	😐	Wij concluderen dat de inschattingen van het college ten aanzien van deze deelnemingen en (gerelateerde) leningen evenwichtig tot stand zijn gekomen. Wij constateren dat een afwaardering van deelnemingen en/of leningen niet noodzakelijk is.
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (en voorziening grondexploitaties)	70.374	😊	😞	Ten aanzien van de grondexploitaties constateren wij dat de gemeente voor het boekjaar 2025 geen opbrengstenstijging inreket in de grondexploitaties. Er worden echter wel significante stijgingen van de woningenwaarden verwacht. De gemeente heeft dit standpunt echter onderbouwd door onder andere te wijzen op de verwachte kostenstijgingen voor bouwkosten, waarmee de verwachte waardestijging wordt gedempt. Daarnaast is voor zowel Stadswerven als Spuiboulevard in 2024 al een significante waardesprong in de grondopbrengsten zichtbaar, waarmee een deel van de verwachte stijging voor 2025 al lijkt te zijn verwerkt in de verwachtingen per 31 december 2024. Wij beoordelen een opbrengstenstijging van 0% voor 2025 als conservatief, maar wel passend binnen de bandbreedten en specifieke situatie van de Gemeente Dordrecht.

4.5 Belangrijke schattingsposten

De belangrijke schattingsposten zijn over het algemeen neutraal van aard.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	Oordeel 2024	Oordeel 2023	TOELICHTING SCHATTING
Uitzettingen korter dan een jaar - overige vorderingen	21.133	😊	😊	Voor het saldo van de debiteuren is een voorziening gevormd. Op basis van onze controle van de hiervoor gehanteerde uitgangspunten concluderen wij dat de voorziening voor dubieuze debiteuren en daarmee de waardering van de debiteuren toereikend is bepaald.
Voorziening Wethouders	5.892	😞	😊	De voorziening voor wethouder pensioenen (APPA) per eind 2024 is onderbouwd door actuariële berekeningen van een externe serviceorganisatie. Deze organisatie heeft de uitgangspunten uit de circulaire van het ministerie gebruikt. Wij constateren dat in lijn met eerdere jaren een aantal aanspraken van wethouders niet is meegenomen in de waardering van de voorziening, dit betreft de aanspraken van wethouders die zijn ontstaan voor invoering van het BBV. Met de invoering van de Wtp (Wet toekomst pensioenen) is echter een eenmalige uitstroom van middelen te verwachten bij overdracht van deze rechten naar het ABP. Het totale over te dragen recht dat nu niet is gewaardeerd bedraagt circa € 2,5 miljoen. Zie nadere toelichting op pagina 12.
Voorziening FLO	10.878	😊	😊	De voorziening FLO (functioneel leeftijdsontslag) per eind 2024 is onderbouwd met netto contante waarde berekeningen van een externe serviceorganisatie. Wij hebben de uitgangspunten die door de externe partij zijn gehanteerd getoetst. De uitgangspunten zijn logisch en betrouwbaar.

5. Bijlagen

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn enkele fouten en onzekerheden geconstateerd

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Dordrecht heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

STREKKING CONTROLEVERKLARING 2024	
Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	Goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (SiSa-bijlage)	Goedkeurend

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2024 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
A21	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit 2023	Fout	-	-
A21	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit 2023	Onzekerheid	-	-
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	Fout	-	-
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	Onzekerheid	-	-
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Fout	-	-
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Onzekerheid	-	-
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout	-	-
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Onzekerheid	-	-
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Fout	-	-
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
D10	Volwasseneneducatie	Fout	-	-
D10	Volwasseneneducatie	Onzekerheid	-	-
D12	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024	Fout	-	-
D12	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024	Onzekerheid	-	-
D12A	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024	Fout	-	-
D12A	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024	Onzekerheid	-	-
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout	-	-
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid	-	-
D21	Specifieke uitkering impuls jongerencultuur	Fout	-	-
D21	Specifieke uitkering impuls jongerencultuur	Onzekerheid	-	-
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Fout	-	-
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Onzekerheid	-	-
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Fout	-	-
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Onzekerheid	-	-
E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Fout	-	-
E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Onzekerheid	-	-
E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Fout	-	-
E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Fout	-	-
E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Onzekerheid	-	-
E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Fout	-	-
E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Onzekerheid	-	-
E103	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	-	-
E103	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	-	-
E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Fout	-	-
E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Onzekerheid	-	-
E110	Tijdelijke regeling specifieke uitkering mobiliteitspakketten ten behoeve van woningbouw	Fout	-	-
E110	Tijdelijke regeling specifieke uitkering mobiliteitspakketten ten behoeve van woningbouw	Onzekerheid	-	-
E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Fout	-	-
E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Onzekerheid	-	-
E116	Specifieke uitkering NL2120 gemeente Dordrecht	Fout	-	-
E116	Specifieke uitkering NL2120 gemeente Dordrecht	Onzekerheid	-	-
F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Fout	-	-
F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
F51	Enmalige specifieke uitkering in verband met de uitvoering van ontwikkelplannen (pilots) ten behoeve van Actieagenda MKB-dienstverlening	Fout	-	-
F51	Enmalige specifieke uitkering in verband met de uitvoering van ontwikkelplannen (pilots) ten behoeve van Actieagenda MKB-dienstverlening	Onzekerheid	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	Fout	-	-
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023	Fout	-	-
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023	Fout	-	-
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023	Fout	-	-
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023	Onzekerheid	-	-
G13	Onderwijsroute _ deel gemeente 2024	Fout	-	-
G13	Onderwijsroute _ deel gemeente 2024	Onzekerheid	-	-
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Fout	-	-
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Onzekerheid	-	-
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Fout	-	-
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Onzekerheid	-	-
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Fout	-	-
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Onzekerheid	-	-
H35	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026	Fout	-	-
H35	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026	Onzekerheid	-	-
H37	Regeling specifieke uitkering niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente	Fout	-	-
H37	Regeling specifieke uitkering niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
H39B	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024 (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	-	-
H39B	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024 (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	-	-
J4	Regiodeals 5e tranche	Fout	-	-
J4	Regiodeals 5e tranche	Onzekerheid	-	-
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Fout	-	-
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Onzekerheid	-	-
J25	Beleidsregeling subsidies Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	Fout	-	-
J25	Beleidsregeling subsidies Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	Onzekerheid	-	-
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Fout	-	-
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Onzekerheid	-	-
J41B	Regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	-	-
J41B	Regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	-	-
J55	Aanpak energiearmoede	Fout	-	-
J55	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid	-	-
J75	Regiodeals 3e tranche (Was L5)	Fout	-	-
J75	Regiodeals 3e tranche (Was L5)	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Fout	-	-
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Onzekerheid	-	-
J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Fout	-	-
J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Onzekerheid	-	-
J100	Regeling kansrijke wijk	Fout	-	-
J100	Regeling kansrijke wijk	Onzekerheid	-	-
J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Fout	-	-
J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Onzekerheid	-	-
J106	Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget	Fout	-	-
J106	Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget	Onzekerheid	-	-
J107	Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen (2023)	Fout	-	-
J107	Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen (2023)	Onzekerheid	-	-
J109	Meerjarige regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	Fout	-	-
J109	Meerjarige regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	Onzekerheid	-	-
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Fout	-	-
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Fout	-	-
K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Onzekerheid	-	-
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout	-	-
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Onzekerheid	-	-
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout	-	-
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid	-	-

Een andere kijk
op waarde

